SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND

11.10.2016

Vastaanottaja

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto

SYL:n lausunto eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle Hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL ry) kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Korkeakoulutuksen rahoitus

Vuoden 2017 talousarvio jatkaa koulutusleikkausten tiellä toteuttaen hallitusohjelmassa olevia säästöjä yliopistokoulutukseen. SYL on kritisoinut leikkauksia alusta alkaen ja katsoo, että koulutusleikkaukset ovat erityisen vahingollisia paitsi koulutuksen ja tutkimuksen laadun myös Suomen kasvun ja kilpailukyvyn näkökulmasta. Monet talousasiantuntijat ovat todenneet, että koulutuksesta ja tutkimuksesta leikkaaminen on erityisen vahingollista hauraan tai jopa olemattoman taloudellisen kasvun aikoina.

SYL paheksuu hallituksen esittämiä 13,9 miljoonan euron lisäsäästöjä yliopistosektorille. Säästöjä perustellaan kilpailukykysopimuksen aiheuttamilla työnantajakustannusten alenemisella. Säästöpäätöstä on kritisoitu laajasta niin työnantaja- kuin työntekijäpuoleltakin kilpailukykysopimuksen ja yliopistolain vastaiseksi. Vuoden 2010 yliopistolaki teki yliopistoista valtion tilivirastojen sijaan itsenäisiä oikeushenkilöitä, eivätkä ne näin ollen ole julkisen sektorin työnantajia. Yliopistojen henkilöstöjärjestöt pelkäävät säästöjen johtavan uusiin yt-neuvotteluihin yliopistoissa.

Hallitus kohdentaa 25 miljoonan euron lisärahoituksen korkeakouluopetuksen digitaalisten oppimisympäristöjen vahvistamiseen ja ympärivuotisen opiskelun edellytysten parantamiseen. Lisärahoitus on osa 105 miljoonan euron pakettia, josta päätettiin viime kevään kehysriihessä. Konkreettiset toimet tavoitteiden edistämiseksi jäävät korkeakoulujen suunniteltaviksi, kun lisärahoitus avataan haettavaksi. Haussa korostetaan korkeakoulujen yhteistyössä toteuttamia projekteja, joita SYL on myös toivonut. On kuitenkin huomionarvoista, että lisäraha on tarkoitettu koko korkeakoulusektorille, myös ammattikorkeakouluille, joten yksittäisen korkeakoulun osuus lisärahoituksesta jäänee pieneksi. SYL myös katsoo, että oppimisympäristöjen ja ympärivuotisen opiskelun kehittäminen ei saa jäädä pelkästään hankemuotoiseksi toiminnaksi, vaan sen on oltava korkeakoulujen perustoimintaa.

Valtio on varautunut pääomittamaan yliopistoja vuonna 2017 kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 miljoonalla eurolla. Pääomittaminen on todellisuudessa vain laastari tehtyjen leikkausten jälkeen, eikä sillä voida enää vaikuttaa esimerkiksi yksittäisissä yliopistoissa jo tapahtuneisiin negatiivisiin vaikutuksiin henkilökunnan irtisanomisista johtuen.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
Y-tunnus: 0202339-6S
syl.fi

Suomen Akatemian 348 miljoonan myöntövaltuudesta suunnataan 50 miljoonaa euroa yliopistojen profiloitumisen tueksi, 30 miljoonaa euroa nuorten tutkijoiden tieteen tekemisen edistämiseen sekä 10 miljoonaa euroa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-ohjelman rahoitukseen. SYL kannattaa erityisesti nuorten tutkijoiden tukemista vaikkakaan ei liene vielä ihan selvää, miten tukeminen aiotaan toteuttaa.

Opintotuki

Vuoden 2017 talousarvioesityksessä realisoituu hallitusohjelmaan kirjatut, historiallisen suuret leikkaukset opiskelijan toimeentulosta.

Opintotukeen on jo useamman hallituskauden aikana tehty useita sen tasoa ja käytettävyyttä heikentäviä muutoksia. Poukkoileva politiikka koskien opintotukea on heikentänyt sen käyttöastetta ja vaikuttanut negatiivisesti sekä nykyisten että tulevien opiskelijoiden kykyyn suunnitella opintojaan ja talouttaan. Samaan aikaan aikaisempien opintotukiuudistuksien vaikutusten arviointia ei ole jatkuvien muutoksien vuoksi voitu tehdä. SYL toteaa, että 2010-luvulla harjoitettu opintotukipolitiikka ei ole noudattanut hyvän hallinnon periaatteita eikä ole edistänyt kestävää korkeakoulupolitiikkaa.

Massiiviset leikkaukset sekä opintorahan suuruuteen että opintotukikuukausien määrään tulevat heikentämään opiskelijoiden edellytyksiin keskittyä täyspäiväiseen opiskeluun ja suorittaa tutkinto loppuun. Suuri osa opiskelijoista välttää lainan nostoa viimeiseen asti ja täydentää opintotuen riittämätöntä tasoa työssäkäynnillä saatavilla tuloilla. SYL pelkää, että yhä useampi opiskelija siirtyy opintotukileikkausten vuoksi päätoimisesti työelämään ja suorittamaan opintoja sivutoimisesti.

Opintotuen kokonaistukiajan leikkaaminen 64 opintotukikuukaudesta 54 kuukauteen rajoittaa erityisesti ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella ylempi korkeakoulututkinto yliopistossa. Tutkintokohtaisten opintotukikuukausien leikkaaminen vaikeuttaa tutkinnon läpäisemistä etenkin osaopiskelukykyisten, perheellisten ja erilaisista oppimisen vaikeuksista kärsivien opiskelijoiden kohdalla. Opintotukikuukausien rajaus kohtelee myös eri opintoalojen opiskelijoita eriarvoisesti: tietyillä aloilla opintopisteiden suorittaminen vaatii paljon suurempia opiskelutuntimääriä kuin toisilla. SYL huomauttaa myös, että opintotukikuukausien rajaus heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia ympärivuotiseen opiskeluun. Hallituksen tavoite kolmannen lukukauden käyttöönotosta ei toteudu rajaamalla tukikuukausia.

Samaan aikaan, kun opintorahaa ja opintotukikuukausia leikataan, opintolainan määrä kasvaa merkittävästi. SYL on huolissaan opintotuen lainapainotteisuuden kasvun vaikutuksista opintojen etenemiseen ja korkeakoulutuksen saavutettavuuteen heikommasta sosioekonomisesta taustasta tuleville. Opintolainahyvityksen heikentäminen hallituksen esittämällä tavalla tullee vaikuttamaan opintolainan käyttöön vähentävästi. Opintolainapainotteisuuden nostaminen ja samanaikainen lainahyvityksen heikentäminen lisää opinnoista aiheutuvien kustannusten omavastuuta ja korkeakouluttautumiseen liittyviä riskejä. SYL:n huoli on, että suurta lainataakkaa pelkäävät ihmiset jättäytyvät korkeakoulutuksen ulkopuolelle. Suomen kaltaisella pienellä maalla ei ole varaa heittää hukkaan osaamisresurssiaan tällä tavalla.

Tulevan vuoden talousarvioesityksen valopilkkuna SYL näkee opiskelijoiden siirtämisen yleisen asumistuen piiriin. Siirto tulee helpottamaan opintotukeen tehtyjä massiivisia leikkauksia kaikkein pienituloisimmilla opiskelijoilla. Yleinen asumistuki kohdistaa asumistukietuuden sitä eniten tarvitseville ja vastaa opintotuen asumislisää paremmin yliopistokaupunkien korkeisiin vuokrakustannuksiin.

Lopuksi, SYL haluaa tuoda sivistys- ja tiedejaoston tietoon suuren huolen perheellisten opiskelijoiden asemasta opintotukileikkausten keskellä. Perheelliset opiskelijat tulevat menettämään rahamuotoisia etuuksia useammalla tavalla opintotukileikkausten yhteydessä. Opintorahan leikkaamisen lisäksi perheelliset opiskelijat menettävät opintolainan valtiontakauksen korottamisen myötä myös toimeentulotukituloja. Perheelliset opiskelijat joutuvat yhä vahvemmin nojautumaan lainaan lapsen hoivaan ja päivittäisiin tarpeisiin liittyvissä kustannuksissa. Opintoraha- ja toimeentulotukimenetyksen lisäksi perheelliset opiskelijat menettävät myös asumistukituloja kaikkien opiskelijoiden yleisen asumistuen piiriin siirron yhteydessä. SYL vaatii sivistys- ja tiedejaostoa patistamaan hallitusta toimiin perheellisten opiskelijoiden taloudellisen tilanteen parantamiseksi.

Allekirjoitukset

Heikki Koponen
puheenjohtaja

Eero Manninen
pääsihteeri